

İDARE MERKEZİ

**ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında**

İSTANBUL BÜROSU

*İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87*

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memlekete 7,5 Dollar)

**Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir**
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

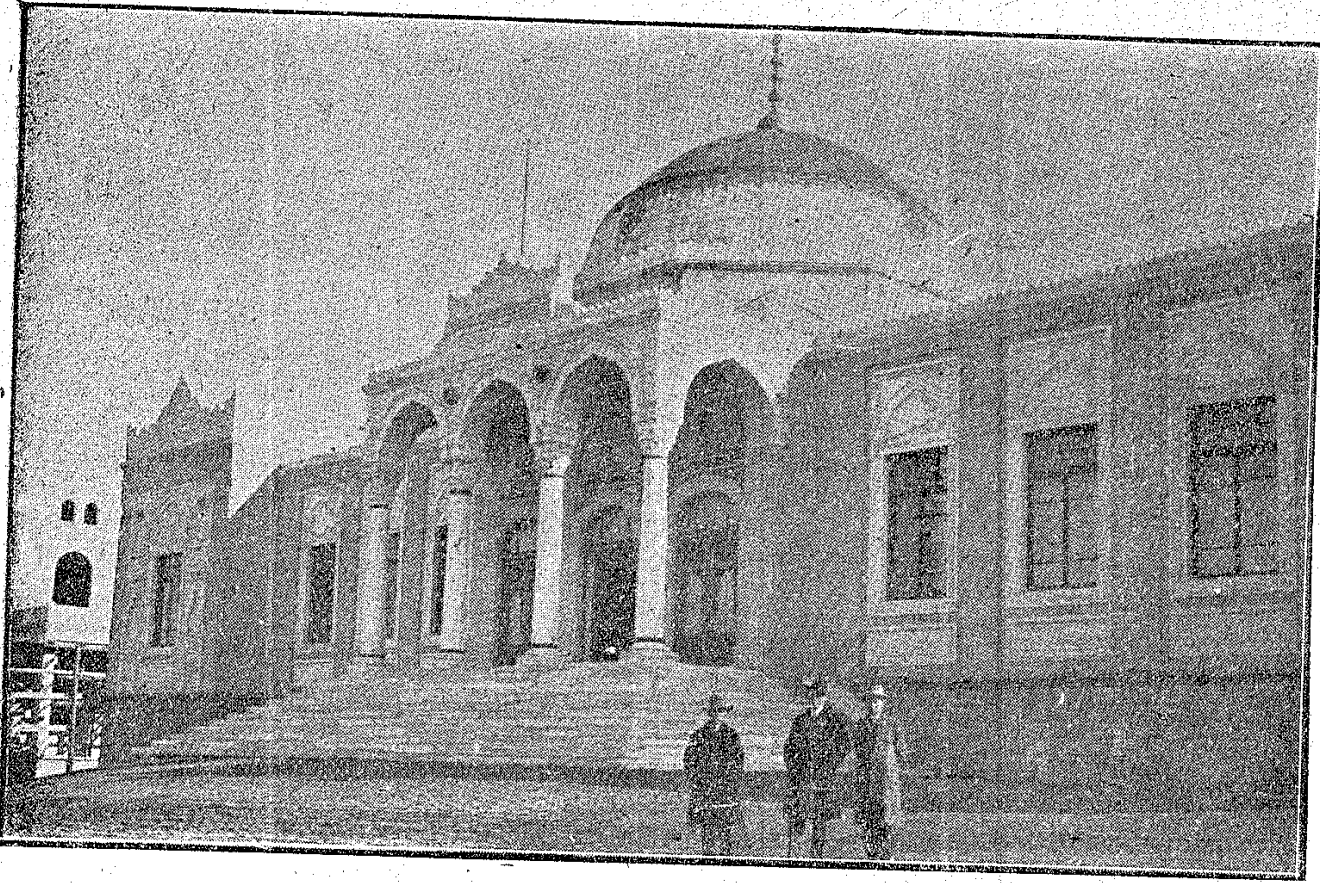
Cilt: V

Ankara, 20 Kânunevvel, 1928

Sayı: 108

Ankaradaki müesseseleri ziyaret

Etnografya Müzemiz

(Resim: 1) Ankara Etnografya müzesinin yandan görünüşü

Manzara ve mevki itibariyle, Ankaranın müstesna bir yerinde yapılmış olan « Etnografya müzesi » ndeyiz; inkılap merkezinin ilim faaliyetlerinden birine sahne olan müze dairelerini-geziyoruz. (Resim: 1) karşılaştığımız ilk daire «İptidaî kavimler» e ait etnoğrafik eşyayı gösteriyor. İptidaî medeniyetin ilk safhalarına taallük eden malzeme müayyen metotlara uygun olarak teşhir edilmiş. Lûtufluk rehberim, müze mütehassısı Mesaruş bey, millî etnoğrafyaya girmeden evvel, umumî medeniyet tarihinin etnoğrafyasını bilmek lüzumu karşısında, bu teşhirin büyük bir manası olduğunu söylüyor. Avustralya ve Polinezyalıların ahşap, kemik, taştan mamul eşyalarını ve deniz böceklerinden, dans maskelerinden ibaret eşyasını takiben sizi demir devri

karşısında bulunduran iptidaî Afrika medeniyetini görüyorsunuz. Sonra biraz ötede. (Resim: 2) Amerika reisi cumhurlarından Rozvelt tarafından vaktiyle Hamid'e hediye edilmiş bir yerli

amerika kabile reisine ait elbiseler, bir manken üzerindedir. Aynı bir dolapta kayak, silâh kılıfları... gibi, iptidaî medeniyet malzemesi görülmüyor.

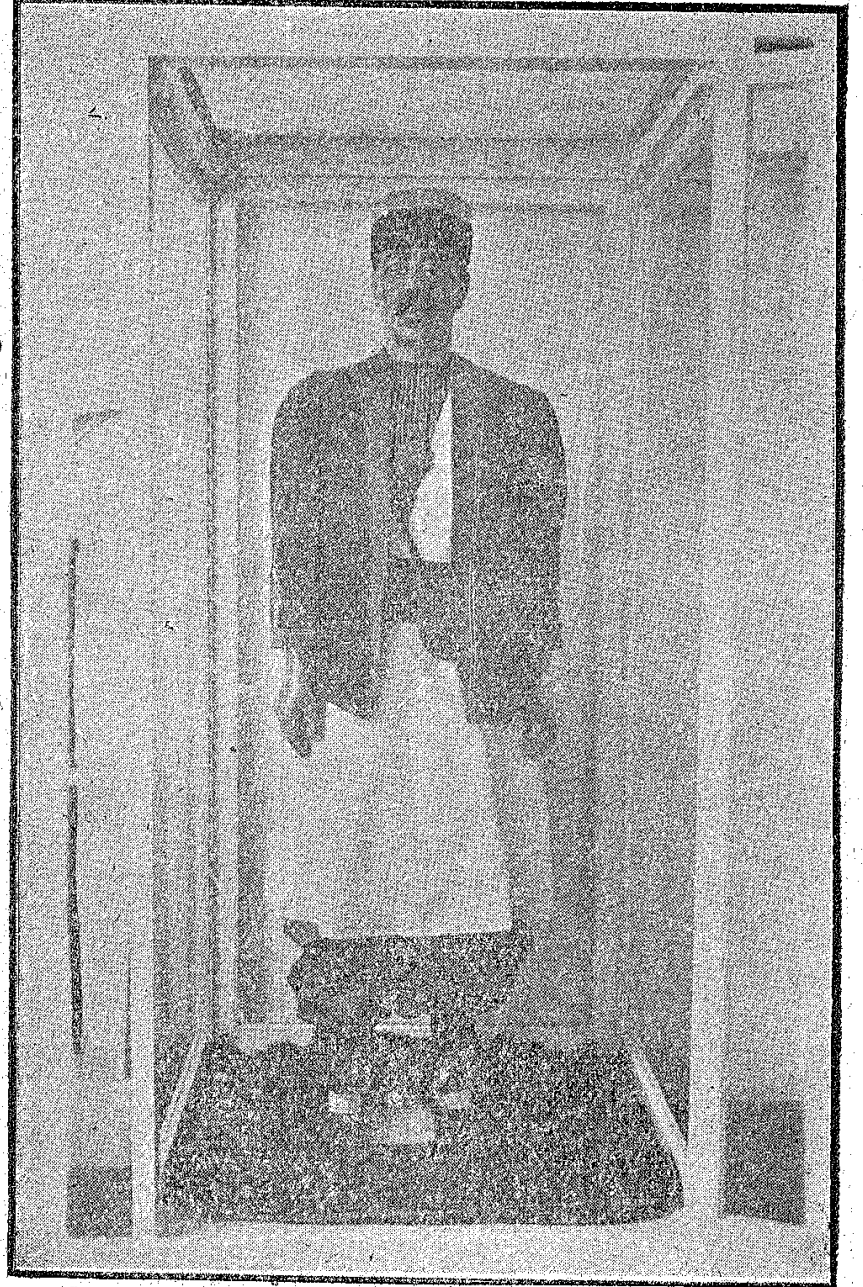
Habeşistan hükümdarının Hamid'e hediye ettiği bir eğer takımı da alâkası dolayısıyla askerî müzeden buraya nakledilmiş. Eskimolara ait bir kolleksiyon (Resim: 3) Danimarka hükûmeti tarafından iki sene evvel müzeye hediye olunmuş. Kâmilten deri, kemik ve taştan mamul bu eşya, medeniyetin en iptidaî safhasını işaret ediyor. Bu dairede bizi alâkadar eden yalnız balıkçılığı-mıza ve harbimize ait aletlerdir. Bunları gördükten sonra ikinci daireye giriyorsunuz: burası tamamen millidir. Sırası ile ev eşyası, (Resim: 4) çini kolleksiyonu, (Resim: 5) halk tezyinatı var. Ev eşyası arasında madenî kısımların tarihî ehemiyeti bü-

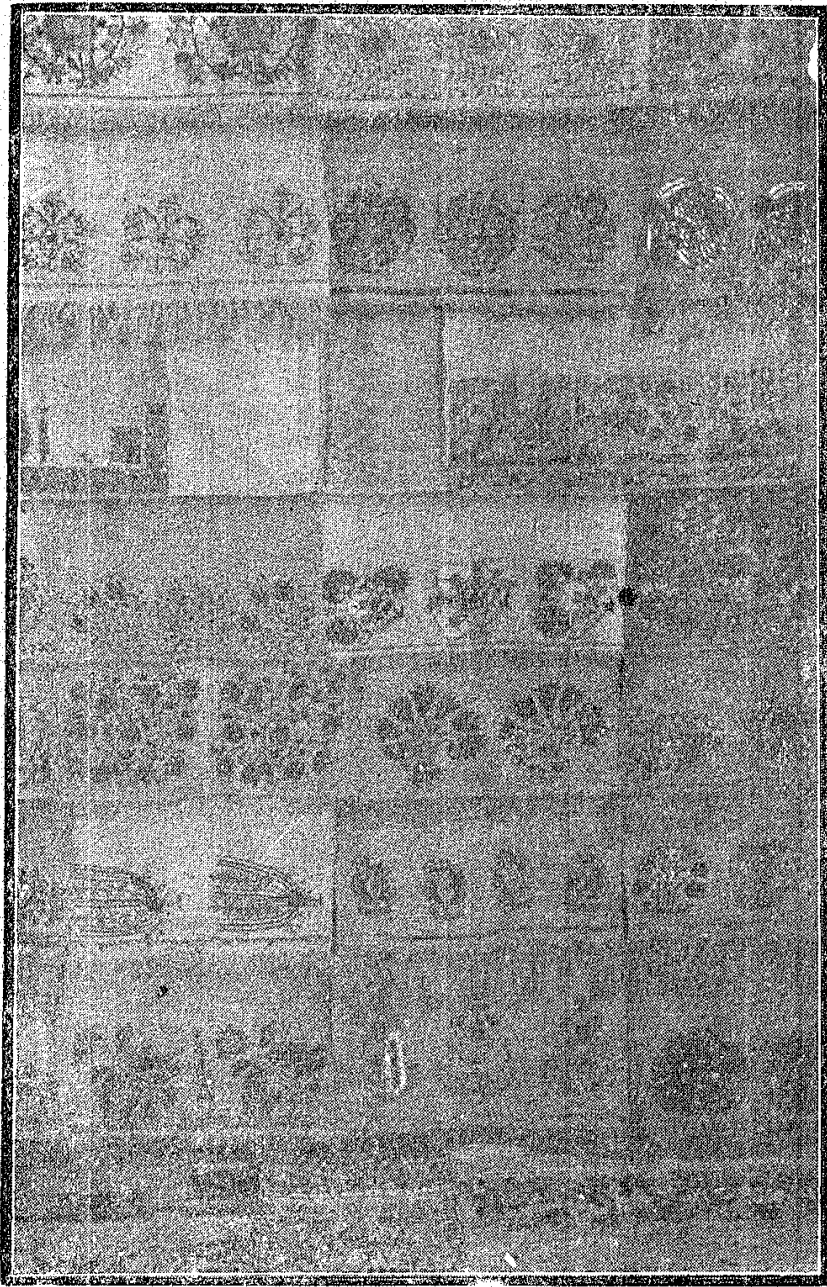
(Resim: 5) Sırasıyla : Çin, Yıldız, Kütahya ve İznik Çini nünuneleri

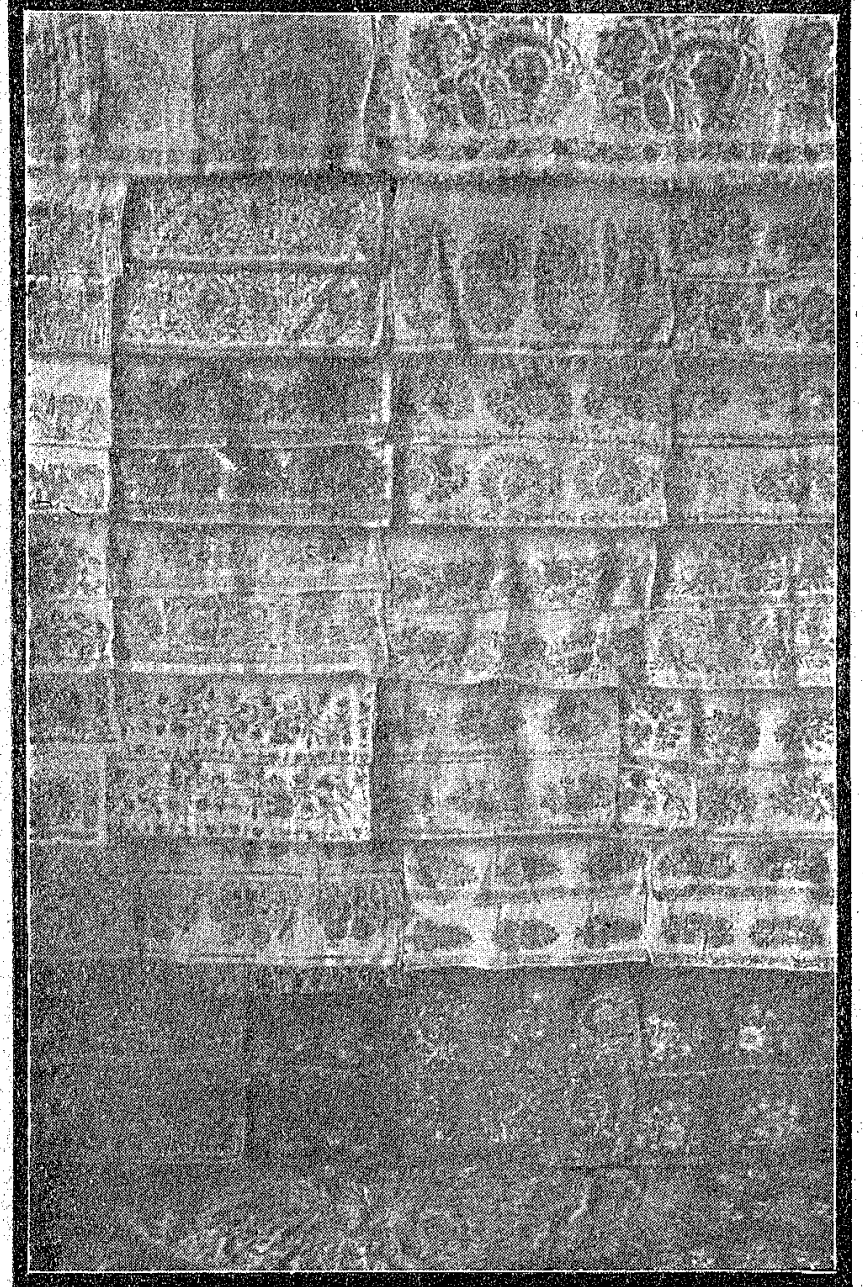
(Resim : 8) Anadolu Kadınlarından bir tip: Şarkî Anadolu Kadını.

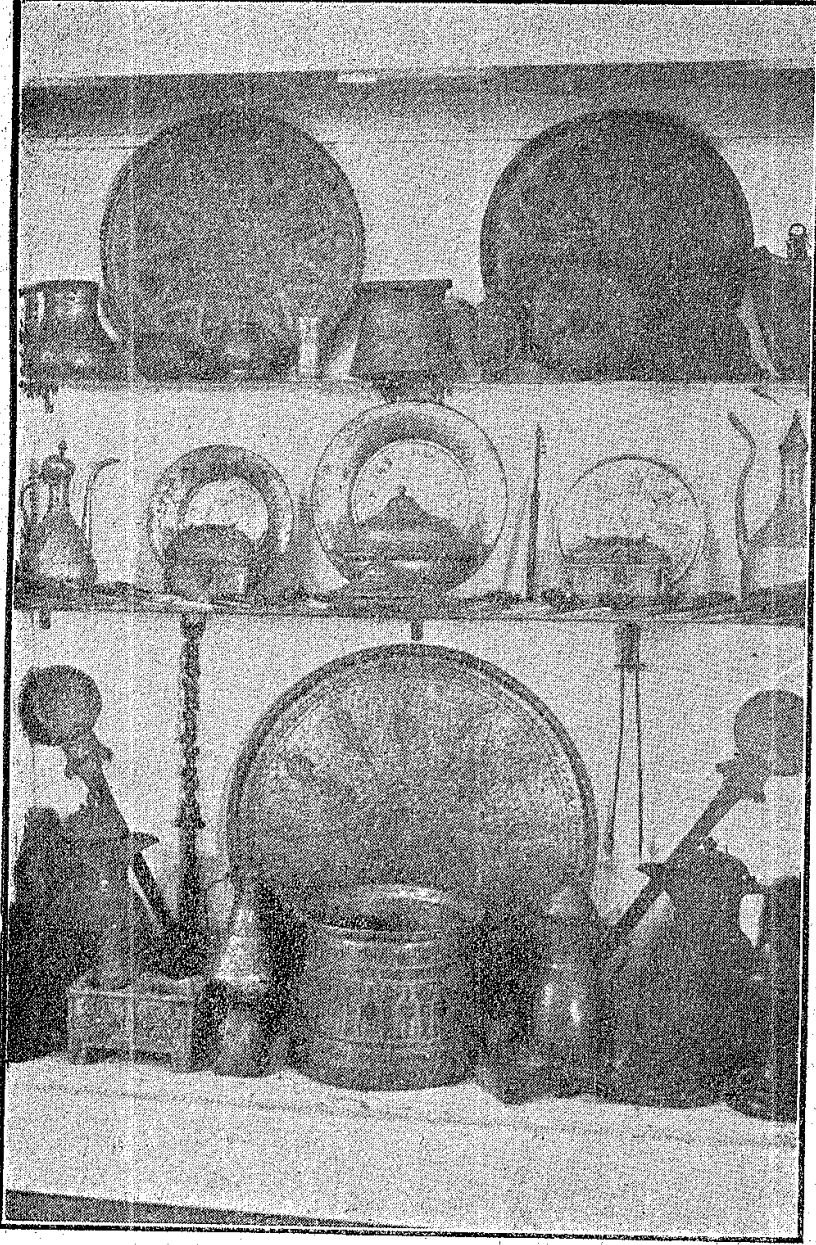
(Resim : 10) Bir Bektaşî Kıyafeti

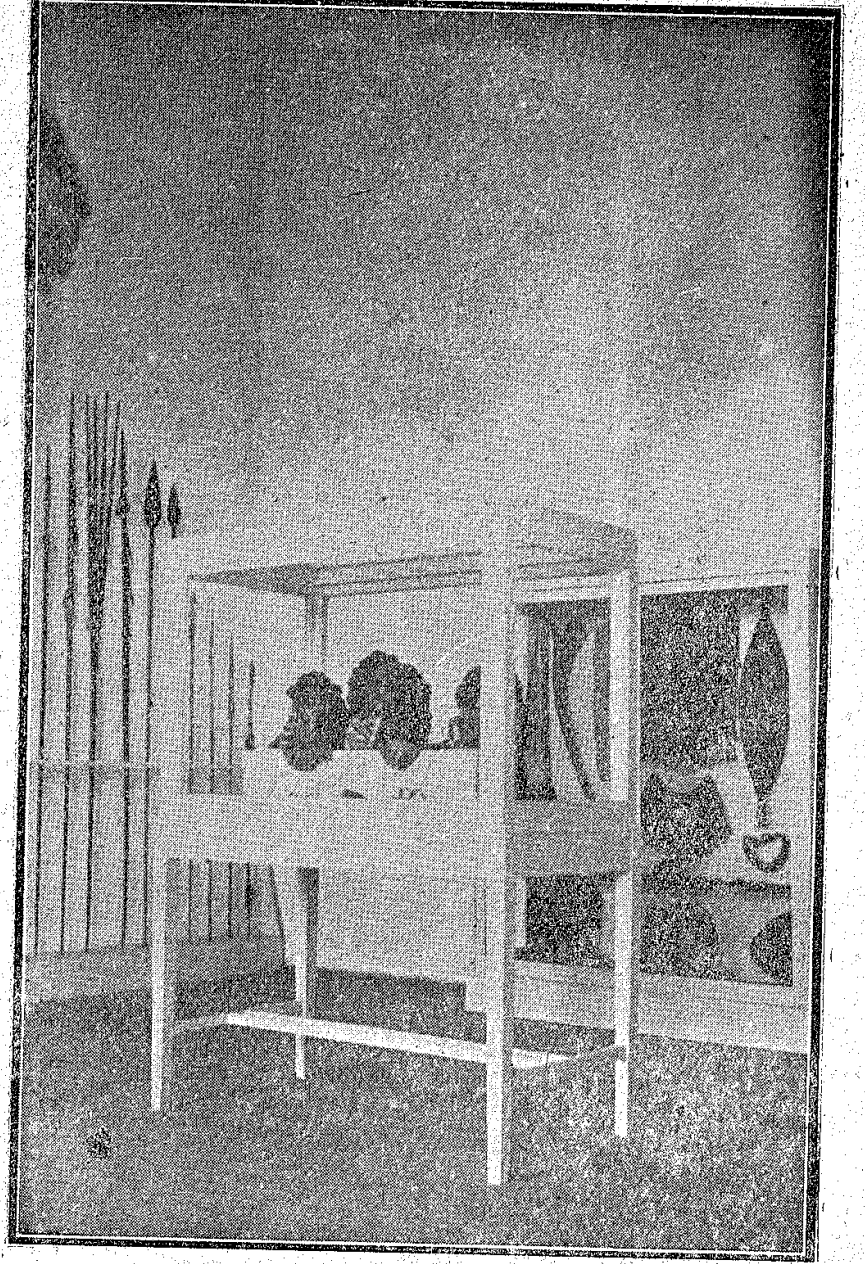
(Resim : 6) Anadolu işlemlerinin murekkep kısımları

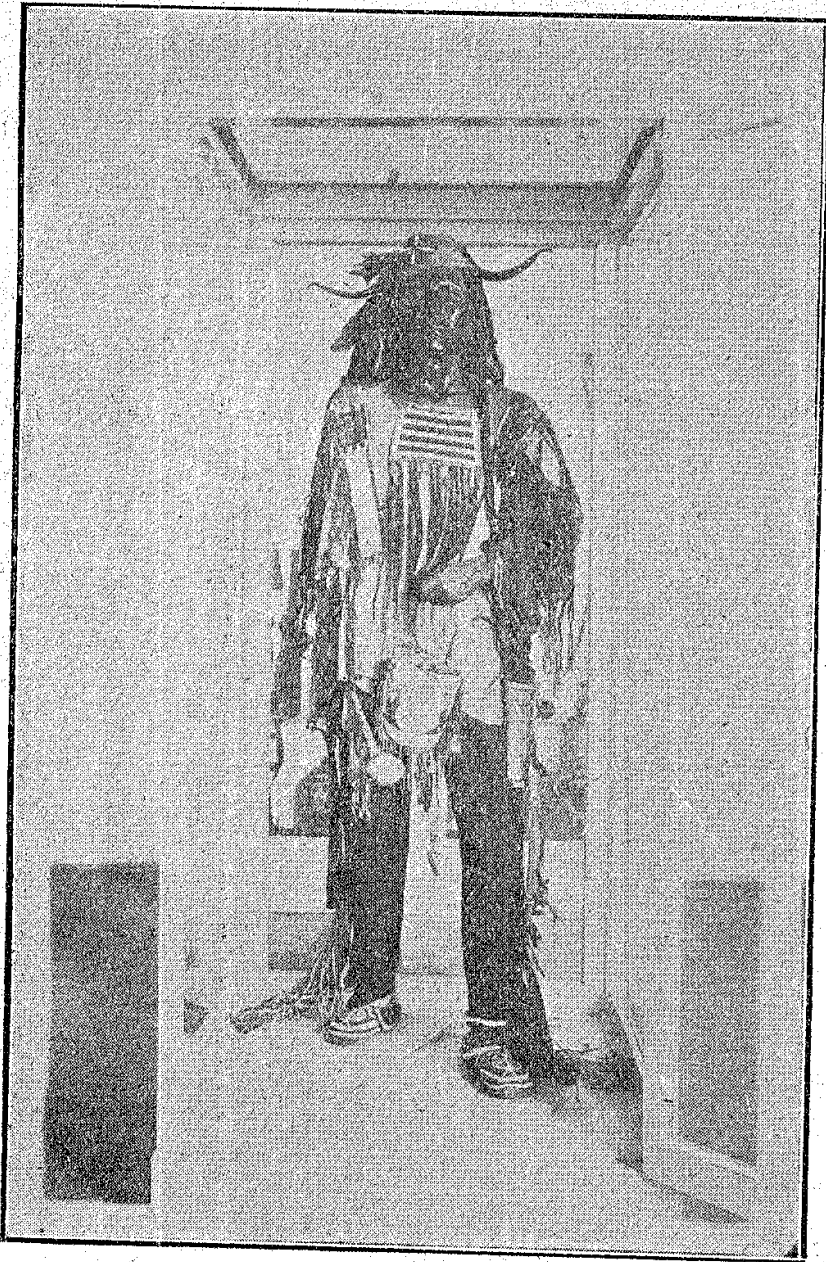
(Resim : 7) Anadolu işlerinin Basit kısımları

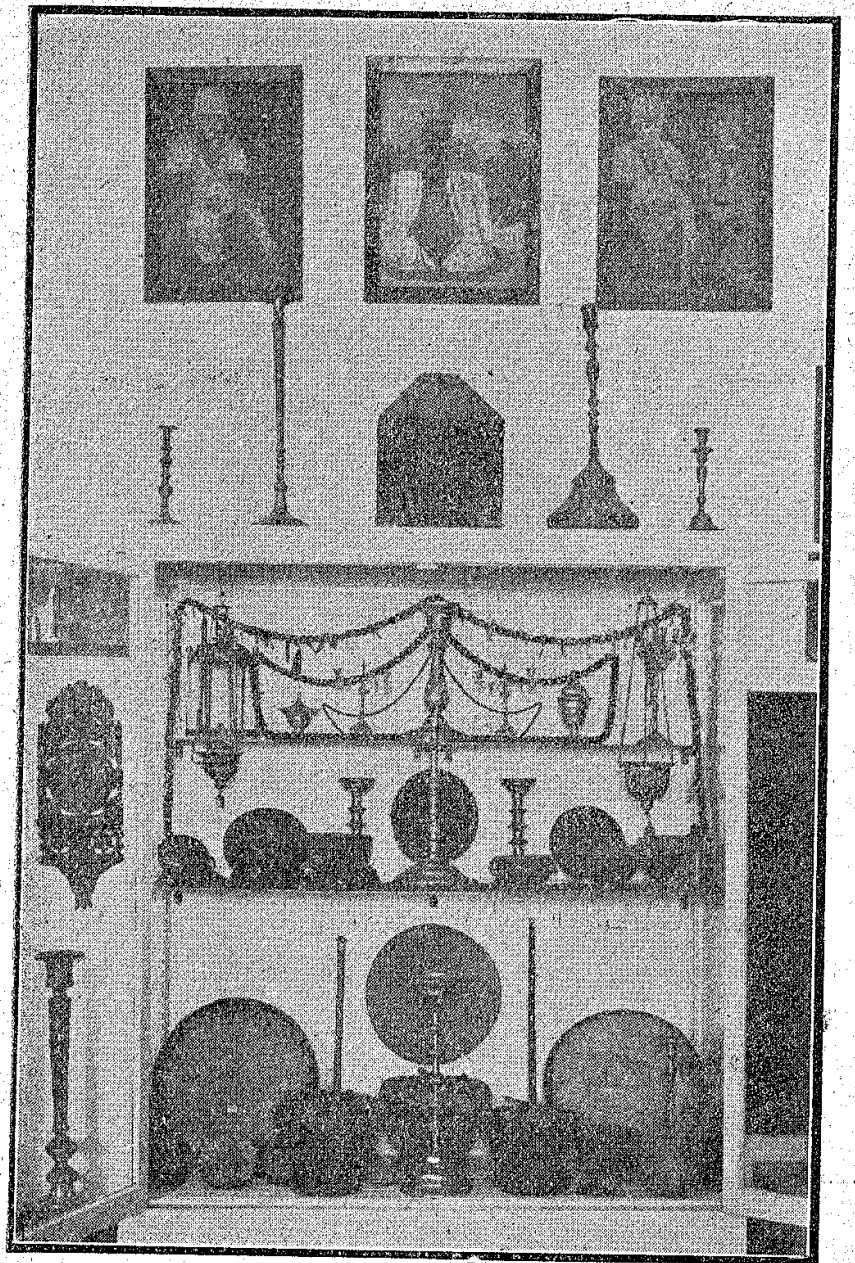
(Resim 3) Birinci daireye ait bir köşe

(Resim: 4) Anadoluda kullanılan muhtelif tarihî ev eşyası (Kapkacak)

(Resim: 2) Rozvelt tarafından hediye edilmiş bir Amerikalı kabile Reisi

(Resim: 9) Dinî musiki alâtı ve Şamdanlar (Üst tarafdeki tablolar Bektaşî Şeyihlerine ait olup Kırşehirden getirilmiştir.)

yüktür. Her biri hakkında izahat veren Mesaruş Bey bunların Anadoludaki ka-blettarihî eşya şekilleriyle sıkı rabitasını çok muhim buluyor ; Akdeniz akva-mına madenî eşya veren, ana-doludaki Haliple-rdir. Yunan dilin-deki çeliğin ismi ile bu kavmin adı arasındaki etimolojik bağa dikkat et-meli.

Çini kolleksiyonlarındaki tekâmül dereceleri de-çıkça göze çarpıyor. Çini camekânında; Bursa, İzmit, Kütahya, Yıldız çini numuneleri, bunlara nümunelik vazifesini gören Çin çini-lerinden parçalar mevcut-tur. Halk işlerini gösteren camakânda düğmeler, bilezikler, küpeler, ger-danlıklar, arasında iptidai zihniyetin esiri bulunduğu « Sihar » e ait eşyaya rasgeliniyor. Mesaruş B. sihirde buynuzun, elin, rengin oynadığı rolü anlatıyor: bir çok süs eşya-sında el ve buy-nuz resimleri gö-rülüyor. Buynuzun mevkii daha mühim; gözlerin rengine göre ayrı ayrı renklerden tesir isteniyor.

Müzedede üçüncü kısım işlemeler-dir. Bunların mü-ze eşyası ara-sında hususî bir ehemmiyeti var

(Resim: 11,12,13) Romen kadınlarının Millî kıyafetleri

Müzecilik icabına ve ilmin(basitten mürekkebe doğru) düstununa göre bunlar bir tertip altına alınmış. Bi-rinci camekânda mevcut sırmalı (Resim : 9) işle-melerin renk ve ahenkleri göz alıcıdır . Türk zevkı bunların üzerinde o kadar hoş ve bedii bir imtizaç kabiliyeti gösteriyor

ki! İkinci nevi işlemeler basit işlemelerdir. (Resim:7) Burada işlemeye nebat ve çiçek giriyor. Çelenkler, demetler bir çok lâtif renklerin arasın-da bakışlarımızı çekiyor. Üçüncü çeşit işlemeler iptidai bir tenazur arz etmek-tedir. Bunların içinde nebati şekiller bulunmakla beraber daha ziyade hendesî bir tenazur göze çarpıyor.

Bunların her biri hakkında etnoğrafya ve Folkloru alâkadar edecek malûmat veren Mesaruş B. ihtimali bir kayıt ile hendesî şekil-lerin Balkanlardan geldiğini,

katların bunlar üzerinde müessir olduğunu anlatıyor. Müzenin bu kısmını bitirirken dört manken ile karşılaşacaksınız: Tirabizon delikanlısı, Amasya kadını, Anadolu aşiretlerinden bir tip, bir anadolu gelini (Resim:8) Mankenler üzerindeki elbiseler

mümkün mertebe mahallî hususiyetler taşımaktadır. Elhasıl Etnoğrafya müzemizin bu kısmı milli içtimaiyat tetkikleri için her halde baş vurulacak mevzulardır, bu itibarla oldukça zengin ve kıymetlidir.

Etnoğrafya müzesinin milli ve içtimai tarihimiz itibariyle en mühim bir kısmındayız: 4 ncü daire. Burası inkılabın devirdiği ölü bir müesseseye aittir. İlim itibariyle bunların muhafazası lüzumudur ki tekkelerin eşyası müzede yer bulmuştur.

Tekke eşyasını gösteren bu kısımda da aynı ilmi tertip görülmektedir. Bu eşya arasında mutbak aletleri, sofrta takımları, ayin levazımı, buhurdanlar, şamdanlar, rahleler, Tekke musikisine mütaallik aletlerden olan neyler, kudumlar, teslimler, (Resim: 9) nihayet, rufai tekkesine ve ayinine ait eşyadan sonra Hacıbektaşın (kırkbudak) denen büyük şamdanını görüyorsunuz. Bektaşî eşyası arasında keşküller, kadehler, teslim taşları, Balem sultanın bıçağı, mühürler, mumdanlar var. Çamekânın ortasında heybetli bir bektaşî külâhı göze çarpıyor: bu külâh muhterem Velet çelebî efedinin külâhlarıdır. Hayatın tekâmül akışını yakından sezen Çelebi, tarihe karışan bir müessesenin kendisine taşıttığı bir külâh için ne iyi bir yer bulmuştur !...

Bu dairede yazı lavhalarının ve tabloların da bir mevkii var. Bektaşî şeyhlerine ait üç resim, mehîp bir hacıbektaş buynuzu, mevlevî ve bektaşî kıyafetlerini gösteren iki manken (Resim: 10), ile derviş eşyasına ait teberler mevcuttur. Mesaruş B. teberlerin taşıdığı ay şekillerinin Çin şekillerinden mülhem olduğunu söylüyor.

İki seneden beri Şikaço darülfünununa mensup Fon der Osten ile Smith'in idaresi altında bir ilim

hey'eti Yozgat ve civarında hafriyatta bulunmaktadır. Buradan çıkan eşya müzede ayrı bir daire işgal ediyor.

Hafriyatın mahallî Kızılırmak havzasında Hititlerden kalma istihkâm ve şehir enkazı olan hüyüklerdir, en çok eser veren Alişar ismindeki hüyktür. Buralardan çıkarılan eşya müzenin 5 nci ve en iç kısmında teknik bir tertibe göre dizilmiş, teşhir edilmiş. İlk camekânda, Anadolunun bu kısmında Hititlerden daha evvel bulunmuş akvama ait eşya, sonra, Hititlere, nihayet, Romalılara teallük eden hafriyat eserleri bulunuyor. Hepsinde müşterek bir medeniyet çizgisi var. Mütahassıs Mesaruş B. de bu noktaya nazarımızı celpediyor: Şekil, renk, tezyinat itibariyle hepsi aynıdır.

Bu dairenin ikinci camekânında kırılmadan çıkarılabılmış tam parçalar, üçüncüde taş devrini düşündüren boncuklar, muhtelif aletler, dördüncüde de Hititlerin müterekkî safhasını işaret eden eşya bulunmaktadır. İtikat ve maişet hayatını gösterir eşya ile bereket ve feyz mabutlarının eşyaya aksetmiş resimleri var. Bunların arasında tavlı bir kadın resmi ve öküz resmi mühimdir: öküz, malûm olduğu üzere, gök tanrısının kadın ise bereketin timsalleridir.

Hafriyat eşyasının en mühim kısmı büyük küplerdir. Bunlar çıkarılırken çok güçlük çekilmiş, sonradan parçalar bir birine yapıştırılmış. Hüyüklerde bulunan küplerin adedi 4 dir. Bu meyanda çanak ve çömleklere de tesadüf ediliyor. Mesaruş Beyin ehemmiyetle işaret ettiği nokta şudur: Hititler, Romalılar, Türkler bütün bunlar arasında medeniyet eşyasının vahdetini gösteren bir mahiyet vardır. Küplerin şekilleri, topraktan ve demirden yapılmış çanak çömleklerin şekilleri talî

farklarla hep bir ve aynıdır. Bu, bize, Anadoluda ki medeniyet birliğini gösteriyor.

Müzenin başlıca dairelerinin ihtiva ettiği Etnoğrafya ve Folklor eşyası bunlardır. Mesaruş B. ile müze müdürü Hamit B. in son seyahatlerinden getirdikleri eşya henüz tanzim edilmemiş olup ayrı bir dairede toplu bir surette bulunmaktadır. Bunların arasında Zeybek eşyası kemiyet ve keyfiyet itibariyle mühim bir mevki işgal ediyor.

Tertip olunmamış kısım yalnız bunlardan ibaret değildir. Müzenin evvelden mevcut daha bir çok eşyası vardır, anlaşılıyor ki bina dardır, daha bir çok dairelere ihtiyaç var. Medeniyetimize ayna vazifesini görecektir olan müzenin, inkılabın ilimciliğine lâyık bir hal olmasını isteriz. Bugünkü vaziyeti itibariyle Müze, Ankaramızın iftihar edilecek müesseselerinden biridir. Başlarında bulunanlar mümkün vesait nisbetinde çalışıyorlar, henüz umuma açılmamış olan müzeyi, bir an evvel açmak için gayret ediyorlar. Bu mesaiyi taktir etmek kabil değildir.

Bize müzeyi gezdiren, lütfen lâzım gelen malûmatı veren Mesaruş B., Türk milletinin güzelliğe tapan ruhunun yarattığı san'at eserleri karşısında, bilhassa işlemelerin cazip, güzel, ahenkleri karşısında, mazi ile hayatın arasında ki münasebete işaret ediyor, san'atkârları halk ruhunun eşyasını temaşaya çağırıyor. Bu davetin ne kadar yerinde olduğu aşîkârdır: hususiyle kadın mübdilere ihtiyacımız var. Kadınlarımız arasında son günlerde köylü Romen kadınlarının millî ellbiselerine ait işlemeler, (Resim: 11, 12, 13,) renkler ve çizgiler teammüm etti. Bunlarla bizimkiler arasındaki fark, bizim lehi-

Bugünkü Edebiyatımız

Hakkında Birkaç Düşünce

Varşovada çıkan, Echo Eygodnia, mecmuası muharrirlerinden müsyü Bestafin Lehistan elçimiz Yahya Kemal B. F ile Türk edebiyat ve şiirine dair yaptığı bir mülakatı neşretmiştir.

Üstat bu mülakatında tezyini şark san'atlarına karşı mevcut olan iptilaye rağmen Türk edebiyatının şimdiye kadar Avrupalılarca 'çok meçhul kaldığını söyledikten ve diyer milletlerden ziyade bilhassa İslavları bu meçhul sahayı tanımağa davet ettikten sonra demiştirki:

Eski Türk şiiri azami inkişafını, aynı zamanda siyasî şevketinin de inkişaf devri olan 16 ıncı asrın ikinci nısfındadır. Kılâsik şekilli ve derin hisli büyük aşk şairi fuzulî Türklerin Macarlar ve Acemlerle mücadelelerindeki kahramanlıkları terennüm eden İstanbullu Bakı bu devirdedirler. Bunları kısa bir müddetle Türkçeye en yüksek ahengini veren mizedir. Anadolu kızı, ipeğini ve sırmasını işlerken ince bir göz-nuru dökmüş, çok san'atkârane imtizaçlar vücade getirmiştir. Resimlerini derçettiğimiz Romen kadın işlemeleri, modernize edilmiş, terkip yapılmış olanlardır. Bizimkilerin böyle bir ıslâh ameliyesinden sonra alacağı şekil bunlardan daha bedîi olacaktır.

Kadınlarımız Anadolu kadınlarının işlemeciliğinden zengin ilhamlar alarak kendi elbiselerine, modalarına, süslerine başka bir renk verebilirler. Medenileşme; medenî şunr içinde millileşme demektir. Bunu anlamak zamanı artık gelmiştir.

AHMET HALİL

Nefi ile Rasimin muasiri ve hissiyatı tasvirde eşsiz bir şair olan Nailî kadim müheyyic şiirleri ile Nabi ve nihayet Türk şevketinin inhitatını tâkip eden lâkaydi devrine izafeten Lâleler devri şairi tesmiye edilen Nedim takip eder. 19 ıncı asırda Türk edebiyatı en meşhur şairleri meyanında şiirinin namütenahiye yaptığı hamleleriyle moderen simbolizmin ilk mübeşşiri olan mütesavvuf Galip dedeyi ve yaratıcı sıfatıyla Türk şiirine yeni ufuklar açan Abdülhak Hamit ve diğerlerini yetiştirmiştir. Fakat yeni Türk edebiyatı ancak Tevfik Fikretle başlar. Bu şayan dikkat mütefekkir ve şair dostu ve arkadaşı Cenap Şehabettin ile beraber Türk şiirini yeni

bir yola sevk etmeye muvaffak olmuştur.

Ecnebi edebiyatlarının tesiratına gelince Yahya kemal B. Fransız Parnasien ve sembolistlerinin Türk şiirine olan büyük teissirlerini işaret etmiş ve Türk şiirinin bu tesirden ancak Renaissance tarihi olan 1912 senesinde kurtulduğunu söylemiştir. Lisânı bütün ecnebi tesirlerden temizlemekle ve Türk edebiyatına bütün orjinalitesini vermeğe matuf genç Türk hareketi bu tarihte başlar; bir çok genç istidatların kendilerini verdikleri bu ceryan şair Faruk Nafizin şahsında en kudretli san'atkârını bulmuştur.

A. H.

Yağmur altında

İki fener, iki fanus,
Işık serpiyor meydana.
Yağmur sanki meys meys
Ağlıyor yolda kalana.

Kim bu gece serserisi,
Kim bu şair, bu kalender?
Hangi bir ilham perisi
Ona yağmurda bekle der?

Kaldırımlar üzerinde
Gümüş bir sel oldu sular.
Selin ta orta yerinde
Gene bu garip yolcu var.

Anlaşılan dertli başı,
Saadete etmiş veda!
Gökten içiyor gözyaşı
Belki ağlıyamyorda..

Belki böyle can verecek
Yağmur altında bir gece.
Belki murada erecek
Naşını sel götürünce...

HALİT FAHRİ